

2018. aasta vene keele võõrkeelena põhikooli lõpueksamist

Mare Kasuri

vene keele võõrkeelena peaspetsialist

Põhikooli lõpueksami eesmärgid

Põhikooli vene keele võõrkeelena lõpueksamiga hinnatakse riiklikus õppekavas määratletud üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist, õppe- ja kasvatusesmärkide saavutatust ning kooliastme õpitulemuste omandatust eesmärgiga

- saada tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest;
- suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- teha otsus põhikooli lõpetamise kohta.

Vene keele võõrkeelena lõpueksami koostamisel arvestatakse riikliku õppekava nõudmisi ja toetatakse Euroopa keeleõppe raamdokumendile, millest lähtuvalt vastab lõpueksam ligilähedaselt Euroopa Nõukogu keeleoskustaseme B1-taseme kirjeldusele.

Lõpueksami korraldus ja hindamine

Vene keele lõpueksamiga kontrolliti kirjutamis-, kuulamis-, lugemis- ja rääkimisoskust. 2018. aasta vene keele võõrkeelena põhikooli lõpueksam koosnes kirjalikust osast (kuulamine, lugemine, kirjutamine) ja suulisest osast (rääkimine). Kuulamisosa eest oli õpilasel võimalik saada maksimaalselt 25, lugemisosa eest 30, kirjutamisosa eest 25 ja rääkimisosa eest 20 punkti, kokku oli kogu eksamitöö eest võimalik koguda 100 punkti.

Lõpueksamitöid hinnati koolides, võttes aluseks Haridus- ja teadusministeeriumi asjakohase määruse. Põhikooli vene keele võõrkeelena lõpueksami hindamine põhines hindamisjuhendil ja võtmel, mis võimaldab koolidel lähtuda ühelt aluselt ning muuta tulemused võrreldavaks.

Kuulamis- ja lugemisosa iga üksikküsimuse kaal on 1 punkt. Kirjutamise hindamiseks kasutatakse vastavaid hindamisskaalasid. Kirjutamisosa esimese ülesande eest on võimalik saada maksimaalselt 9 punkti ja teise ülesande eest maksimaalselt 16 punkti. Rääkimisosa hindamiseks kasutatakse vastavat hindamisskaalat, hindamiskriteeriumid on jagatud nelja aspekti vahel: ülesande täitmine, sõnavara, grammatika ning hääldus ja soravus. Iga aspekti eest on võimalik saada 0–5 punkti.

Eksami üldandmed

2018. aastal tegi vene keele võõrkeelena lõpueksamit 338 õpilast 120 koolist, mis on 15 õpilast enam kui 2017. aastal. Ühe eksamisooritajaga koole oli 44% ehk 53 (2017. a 40%), kahe-kolme eksamisooritajaga 29% ehk 35 (2017. a 36%), seitsme ja enama eksamisooritajaga 9% ehk 11 sarnaselt 2017. aastaga. Peaaegu kõik sooritajatest (88,5%) õppisid vene keelt B-keelena, vaid kolm inimest A-keelena, keelekümblusklassidest oli 7 õpilast.

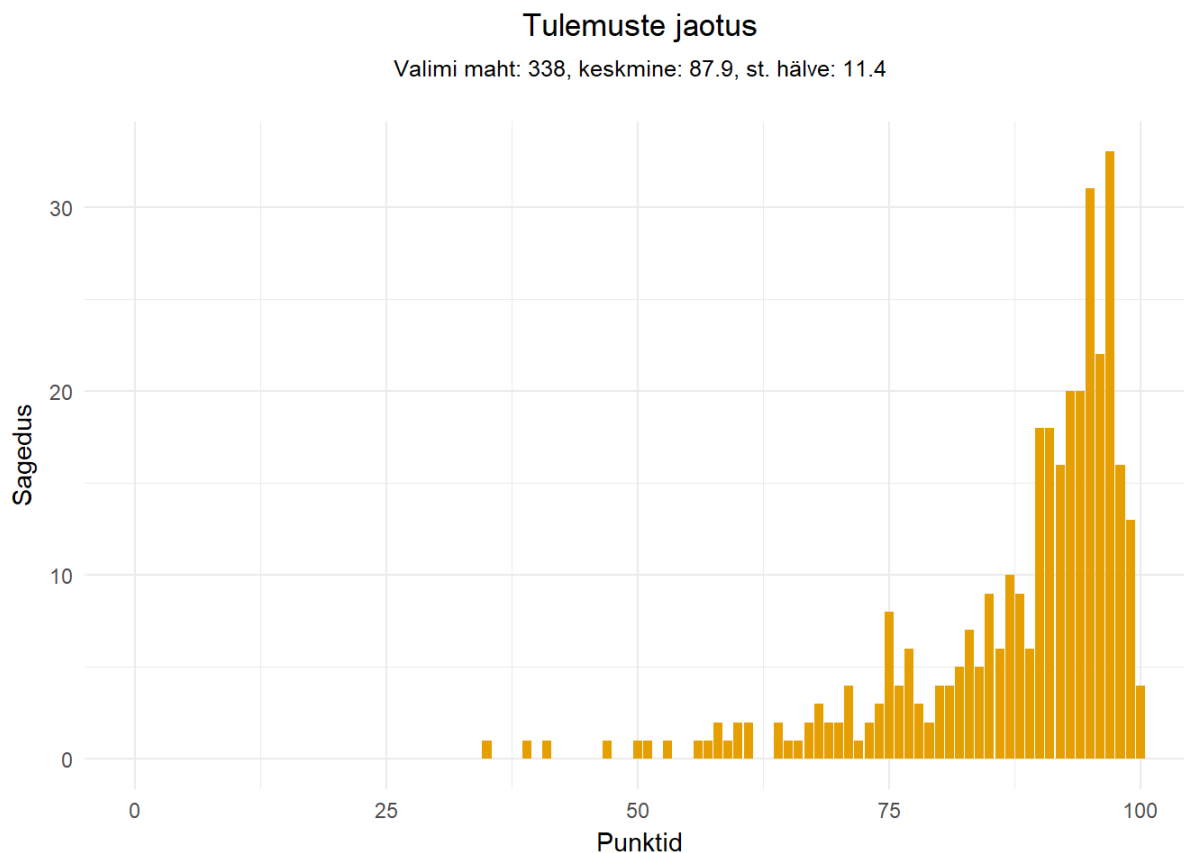
Tabel 1. Vene keele võõrkeelena põhikooli lõpueksami osad, üksikküsimuste hulk, punktid ja ajaline kestus

Eksamiosa	Ülesannete hulk	Üksikküsimuste hulk	Aeg (minutites)	Maksimum-punktid
Kuulamine	4	25	30	25
Lugemine	4	30	60	30
Kirjutamine	2	2	45	25
Suuline osa	2	2	15	20

Tabel 2. Üldstatistika viie aasta lõikes

Aasta	Eksaminandide arv	Max tulemus	Min tulemus	Keskmine tulemus	Keskmine sooritus %	Keskmine hinne
2014	345	100	50	85,1	85,1	4,3
2015	333	100	34	88,2	88,2	4,5
2016	367	100	32	85,9	85,9	4,4
2017	323	99	26	85,6	85,6	4,3
2018	338	100	35	87,9	87,9	4,5

Statistiliste andmete võrdlus viimase kolme aasta lõikes näitab, et 2018. aastal eksamisooritajate hulk veidi kasvas, kuid ei saavutanud 2016. aasta hulka.

Joonis 1. 2018. a vene keele võõrkeelena eksami tulemuste jaotus

Lõpueksami keskmine sooritusprotsent on eelmise aastaga võrreldes veidi kõrgem – 87,9 (2017. a 85,6%) ning vastab hindamisskaalal hindele 4,5; kõrgeim tulemus oli 100 ja madalaim 35 punkti (2017. a 99 ja 26). Eksami sooritanud õpilaste keskmine aastahinne vene keeles oli 4,65 – poistel 4,55 ja tüdrukutel 4,73. Eksamitöö keskmine hinne oli 4,5 – poistel 4,46 ning tüdrukutel 4,53.

Tabel 3. 2018. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜUP	Keskmine %	Min	Mediaan	Max	St. hälve
M	146	43.2	86.0	87.6	89.3	87.6	41	90	100	10.1
N	192	56.8	86.4	88.2	89.9	88.2	35	93	100	12.4
Kokku	338	100.0	86.7	87.9	89.1	87.9	35	92	100	11.4

Üldiste keskmiste tulemuste võrdlus sooti näitab, et nii poiste kui tüdrukute keskmised tulemused on eelmise aastaga võrreldes ligikaudu kahe protsendi võrra tõusnud (keskmised sooritusused 87,6% ja 88,2%). Poistel oli 2017. aasta sooritusprotsent veidi madalam kui tüdrukutel (keskmised sooritusused 84,3% ja 86,6%).

62% õpilastest sooritasid eksami hindele 5, 2017. aastal oli selliseid õpilasi sooritajate seas ligikaudu 70%. 27% sooritasid eksami hindele 4, 10% hindele 3 ning üks protsent hindele 2. 2018. aasta lõpueksamitöö kvaliteet (hinded *neli* ja *viis*) moodustab sarnaselt 2017. aastaga 88,5% (tüdrukutel 88,0% ja poistel 89,0%), edukusnäit (hinded *kolm*, *neli* ja *viis*) 98,8% (tüdrukutel 98,4% ja poistel 99,3%). Eksamihinnete põhjal võib väita, et vene keele võõrkeelena eksami valinud õpilaste keeleoskustase on väga kõrge.

Tabel 4. 2018. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami tulemused maakonniti

	N	N %	AUP	Keskmine	ÜUP	Keskmine %	Min	Me diaan	Max	St. häl ve
Harju maakond	152	45.0	86.1	87.9	89.7	87.9	39	91	100	11.5
Ida-Viru maakond	51	15.1	89.7	92.6	95.5	92.6	35	95	100	10.4
Jõgeva maakond	12	3.6	82.9	87.9	93.0	87.9	69	88	96	8.0
Järva maakond	5	1.5	73.3	87.2	101.1	87.2	75	94	96	11.2
Lääne-Viru maakond	28	8.3	79.6	84.9	90.2	84.9	53	91	99	13.7
Lääne maakond	8	2.4	88.1	91.5	94.9	91.5	86	91	97	4.1
Põlva maakond	5	1.5	84.3	91.8	99.3	91.8	82	95	97	6.1
Pärnu	26	7.7	76.5	82.2	87.8	82.2	47	88	99	14.0

maakond										
Rapla maakond	5	1.5	77.4	86.8	96.2	86.8	74	88	93	7.6
Saare maakond	1	0.3		95.0		95.0	95	95	95	
Tartu maakond	34	10.1	83.4	86.9	90.4	86.9	57	90	99	10.0
Valga maakond	8	2.4	77.1	87.4	97.6	87.4	61	93	97	12.3
Viljandi maakond	2	0.6	-33.2	87.5	208.2	87.5	78	88	97	13.4
Võru maakond	1	0.3		81.0		81.0	81	81	81	
Kokku	338	100	86.7	87.9	89.1	87.9	35	92	100	11.4

Statistiliste andmete võrdlus maakondade lõikes näitab, et enim oli eksaminande Harju, Ida-Viru ja Tartu maakonnast. Maakondadest sarnaselt eelmise aastaga olid kõige edukamad Ida-Virumaa õpilased keskmise tulemusega 92,6% (2017. a 88,2%). Väga kõrge keskmise tulemuse said veel Harju ja Tartu maakonna õpilased.

Eksami tulemused osaoskuste ja ülesannete kaupa

Osaoskuste võrdluses on kõige kõrgema sooritusprotsendiga rääkimisosa, nagu eelmisel aastal. Kõige madalama keskmise sooritusprotsendiga on kirjutamisosa.

Tabel 5. 2018. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami põhinäitajad osade kaupa

	Kuulamine	Lugemine	Kirjutamine	Rääkimine
Maksimumpunktid	25	30	25	20
Keskmine tulemus	21,8	26,7	20,5	18,9
Keskmine sooritus %	87,2	89,0	81,9	94,7
Miinimum	9	4	0	9
Maksimum	25	30	25	20
Standardhälve	3,0	4,0	4,8	1,8

Poiste ja tüdrukute eksamiosade keskmiste tulemuste analüüs näitab, et need erinevad kuni 5%, peamine erinevus on kirjutamise osas, kuulamise, lugemise ja rääkimise osade vahel erinevusi peaaegu ei ole.

Tabel 6. 2018. aasta vene keele lõpueksami osade keskmised tulemused soo järgi

	Kuulamine	Lugemine	Kirjutamine	Rääkimine
Poisid	88,0	89,4	79,3	94,9
Tüdrukud	86,7	88,7	83,9	94,6

Kuulamisosa keskmine tulemus on 87,2%, mis on 2017. aasta tulemusest ligikaudu kaheksa protsendi võrra kõrgem. Poiste ja tüdrukute üldised keskmised tulemused on väga lähedased, poiste üldine keskmine tulemus on vaid ühe protsendi võrra kõrgem (vastavalt 88,0% ja 86,7%). Eelmisel aastal olid poiste tulemused 0,6 % võrra kõrgemad.

Tabel 7. 2018. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami kuulamisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜÜP	Keskmine %	Min	Mediaan	Max	St. hälve
M	146	43.2	21.6	22.0	22.4	88.0	13	23	25	2.6
N	192	56.8	21.2	21.7	22.1	86.7	9	23	25	3.3
Kokku	338	100.0	21.5	21.8	22.1	87.2	9	23	25	3.0

Lugemisosa keskmine tulemus on sel aastal 89,0%, mis on sarnane eelmise aasta tulemusega. Analüüs sooti näitab, et poiste ja tüdrukute lugemisosa keskmised tulemused peaaegu ei erine (vastavalt 89,4% ja 88,7%), eelmise aasta vastavad tulemused erinesid kahe protsendi võrra.

Tabel 8. 2018. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami lugemisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜÜP	Keskmine %	Min	Mediaan	Max	St. hälve
M	146	43.2	26.3	26.8	27.4	89.4	9	28	30	3.4
N	192	56.8	26.0	26.6	27.2	88.7	4	28	30	4.5
Kokku	338	100.0	26.3	26.7	27.1	89.0	4	28	30	4.0

2018. aasta eksami kirjutamisosa keskmine tulemus on 81,9%, 2017. aastal oli see veidi kõrgem ehk 83,0%. Kirjutamisosa formaat on õpilastele tuttav ja jõukohane. Kirjutamisosa tööde analüüs näitab, et 2018. aasta tööd olid

heatasemelised. Kõrgemad punktid saadakse reeglina ülesande täitmise eest ja madalamad grammatika eest.

Analüüsides keskmisi tulemusi sooti, näeme, et tüdrukute tulemused on kõrgemad poiste tulemustest. Kui 2017. aastal oli vahe poiste ja tüdrukute tulemustes kuni kuus protsenti, siis 2018. aastal moodustas vahe ligikaudu viis protsenti (vt tabelit 9).

Tabel 9. 2018. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami kirjutamisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜUP	Keskmine %	Min	Mediaan	Max	St. hälve
M	146	43.2	19.0	19.8	20.7	79.3	0	21	25	5.1
N	192	56.8	20.3	21.0	21.6	83.9	3	23	25	4.6
Kokku	338	100.0	20.0	20.5	21.0	81.9	0	22	25	4.8

2018. aasta eksami rääkimisosa väga kõrge keskmine tulemus 94,7% on sarnane 2017. aasta tulemusega. Suulise osa salvestiste analüüs lubab väita, et suulise eksamiosa formaat on nii õpetajatele kui õpilastele tuttav ning eksaminandidele jõukohane. Poiste ja tüdrukute tulemuste võrdlus (vastavalt 94,9% ja 94,6%) näitab, et erinevusi ei ole (vt tabelit 10).

Tabel 10. 2018. aasta vene keele võõrkeelena lõpueksami rääkimisosa tulemused soo järgi

	N	N (%)	AUP	Keskmine	ÜUP	Keskmine %	Min	Mediaan	Max	St. hälve
M	146	43.2	18.7	19.0	19.2	94.9	12	20	20	1.6
N	192	56.8	18.6	18.9	19.2	94.6	9	20	20	2.0
Kokku	338	100.0	18.7	18.9	19.1	94.7	9	20	20	1.8

Lõpueksamitöö analüüs ülesannete kaupa näitab, et õpilastele osutusid kõik kuulamisosa ülesanded lihtsateks. Eriti lihtne oli kolmas ülesanne (keskmine sooritusprotsent 94,97). Ülesanne põhines lühitekstidel, kuulati õpilaste mõtteid

koolist ning tulevikuplaanidest. Testitavatel tuli otsustada, kellele kõnelejatest kuuluvad ülesandes antud väited. Ülesanne kontrollis teksti põhisisu mõistmist ja oli sobitusülesanne. Esimene ülesanne oli kolmese valikuga valikvastustega ülesanne ning kontrollis teksti üldist mõistmist ja valikulise info leidmist ning osutus õpilastele ka väga kergeks (keskmine sooritusprotsent 92,46). Ülesanne põhines igapäevaeluga seotud dialoogidel. Teine ja neljas ülesanne olid lühivastustega ülesanded (üldised keskmine sooritusprotsendid vastavalt 80,92 ja 83,21), mis ei valmistanud õpilastele raskusi. Ülesanded kontrollisid valikulise info leidmist ja teksti detailset mõistmist. Teises ülesandes kuulasid õpilased noore lumelauduri nõuandeid. Neljas ülesanne põhines tekstil, milles räägiti maailma väikseimatest linnadest. Nende ülesannete üksikküsimused on heade eristusnäitajatega ja tasemekohased.

Lugemisülesanded olid õpilastele väga kerged ega valmistanud raskusi, mida kinnitavad kõrged näitajad. Kõige lihtsamaks osutus kolmas ülesanne, mis põhines ilukirjanduslikul tekstil ja oli lünkülesanne (üldine keskmine sooritusprotsent 92,42). Ülesanne kontrollis arusaamist pikemast tekstist ja tekstisisestest seostest. Ka teine ülesanne (üldine keskmine sooritusprotsent 90,36) osutus antud kontingendile väga kergeks ülesandeks. Ülesanne oli lühitekstidel põhinev sobitamisülesanne ning kontrollis teksti peamisest mõttest arusaamist. Ka esimene ülesanne oli õpilastele jõukohane, kuigi selle ülesande puhul oli keskmine sooritusprotsent veidi madalam (83,73). Ülesanne põhines tekstil, milles räägiti kuulsast parun Münchausenist. Ülesanne oli kolmese valikuga valikvastustega ülesanne ja kontrollis teksti peamisest mõttest arusaamist ning vajaliku info leidmist. Neljas ülesanne oli pangaga lünkülesanne ja kontrollis lugemisoskust ning grammatika ja sõnavara tundmist (keskmine sooritusprotsent 88,70).

Kirjutamisosa kaks ülesannet olid õpilastele igati jõukohased (sooritusprotsendid vastavalt 82,81 ja 81,42). Eksamisooritajatel tuli kirjutada fotonäituse kuulutus ning kiri sõbrale (*vt tabelit 11*). Mõlema ülesande täitmisel olid abiks sisupunktid, millele kirjutamisel tugineda. Nagu ikka, oli ka seekord eksaminande, kes jätsid juhise tähelepanuta või ei lähtunud sisupunktidest ning muutsid ülesande põhimõtet. Sel juhul oli kuulutuse asemel kirjutatud lühike kiri. Suurel osal eksaminandidest oli esimene ülesanne korrektselt täidetud ning koostatud ootuspärane ja teemakohane kuulutus. Kirjas sõbrale oli tuli jutustada talle

õppeaasta lõpust, teise poolaasta huvitavatest üritustest koolis ning plaanidest suveks. Ülesande täitmisel kasutati kõiki sisupunkte ja neid osati ka teemakohaselt laiendada. Samas oli kirjutisi, milles lihtsalt mainiti, et oli palju huvitavaid üritusi, kuid sellest, millised need olid ning miks huvitavad, sellest ei kirjutatud. Sel juhul jäi ülesanne osaliselt täitmata. Seega eristas ülesanne hästi hea või kehvema keelekasutusega eksaminande.

Rääkimisülesandeid oli kaks: esimene neist pildi kirjeldus ja vestlus, kus vastates õpetaja küsimustele õpilane demonstreerib spontaanset keelekasutust, teine rollimäng. Esimese ülesande täitmisel olid abiks küsimused. Õpilased tulid hästi toime mõlema ülesandega. Valdavalt näitasid õpilased väga head keelekasutust.

Analüüsides poiste ja tüdrukute keskmisi tulemusi ülesannete kaupa (vt tabelit 11), näeme, et sarnaselt eelmise kahe aasta tulemustega erinesid noormeeste tulemused neidude omadest enim kirjutamisosa esimese ja teise ülesande juures (keskmiste sooritusprotsentide vahe ligikaudu 4-5%).

Tabel 11. 2018. aasta vene keele lõpueksami ülesannete põhinäitajad

	Maksimum-punktid	Keskmine sooritus % (M/N)	Min punkte	Max punkte	St. hälve
Kuulamise 1. ülesanne	6	92,46 (92,47/92,45)	2	6	0,72
Kuulamise 2. ülesanne	6	80,92 (81,28/80,64)	1	6	1,12
Kuulamise 3. ülesanne	5	94,97 (95,75/94,38)	0	5	0,70
Kuulamise 4. ülesanne	8	83,21 (84,76/82,03)	1	8	1,42
Lugemise 1. ülesanne	6	83,73 (85,39/82,47)	0	6	1,19
Lugemise 2. ülesanne	5	90,36 (91,23/89,69)	0	5	1,04
Lugemise 3. ülesanne	8	92,42 (91,52/93,10)	1	8	1,31
Lugemise 4. ülesanne	11	88,70 (89,17/88,35)	2	11	1,59
Kirjutamise 1. ülesanne	9	82,81 (80,44/84,61)	0	9	1,90
Kirjutamise 2. ülesanne	16	81,42 (78,72/83,46)	0	16	3,27
Rääkimine	20	94,72 (94,90/94,58)	9	20	1,84

Kokkuvõte

Lõpueksamitöö vastas A-võõrkeele õppekavale. Eksamitöö võimaldab kasutada erinevaid tekstiliike ja ülesandetüüpe ning käsitleda eri teemasid ning seega saada adekvaatsem pilt eksaminandi keeleoskusest.

Kolme viimase aasta statistikat kõrvutades on näha, et eksam on sarnase raskusastmega. Kui vaadelda tulemusi hindevahemike võrdluses, siis on kasvanud õpilaste hulk, kelle punktisumma jäi vahemikku 90-100, 2018. aastal on see 211 õpilast (2017. aastal vastavalt 148). 75-89 punkti saavutas 88 õpilast (2017. aastal vastavalt 137), mitte ühegi õpilase saavutus ei jäänud alla 20 punkti. Kõrged punktsummad näitavad, et eksamit valivad õpilased, kes oskavad hinnata oma keeleoskuse taset ja valivad eksami, milles nad on tugevad. Seega on eksamitöö üldine keskmine kõrge sooritusprotsent ootuspärane. 2018. aastal salvestati ka eksami suulist osa. Üldiselt oli eksami suuline osa läbi viidud nõuetele vastavalt ning õpilaste vastused vormistatud korrektselt. Nagu ikka, oli ka seekord intervjuerijaid, kes täpselt ei teadnud, kuidas suulise osa intervjuud läbi viia ning suhtusid intervjuu läbiviimisse loominguliselt. Õnneks ei mõjutanud see õpilaste tulemust, sest eksamit sooritasid väga hea keeleoskusega õpilased. Ka kirjalikud eksamitööd olid hinnatud pädevalt, arvestades võtit ja hindamisjuhendit. Mõnikord võis eksamitööde hindamises märgata ebakohti: alati ei peetud kinni võtmes antud punktidest ning õpilase vastust hinnati valesti, näiteks võimaliku 1 punkti asemel 0,5 punktiga. Samuti esines subjektiivsust kirjutamisosa ülesannete hindamisel: nõrgemate õpilaste tööd olid hinnatud leebemalt ning tugevamate tööd rangemalt. Soovitame kõigil eksamitöid hindavatel õpetajatel põhjalikult tutvuda hindamisjuhendiga ning alles seejärel hinnata õpilaste töid.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et 2018. a vene keele lõpueksamitöö oli eksami valinud õpilastele väga kerge: üheteistkümnest ülesandest nelja üldine sooritusprotsent ulatus peaaegu 95-ni. Eksamitöö pakkus mitmekesisust nii teemade kui ka ülesandetüüpide lõikes. Eksami olid valinud valdavalt õpilased, kelle keeleoskustase on väga hea, vaid ühel protsendil õpilastest jäi tulemus alla 50%.

Kindlasti on oluline õpetajate piisav eksamialane kooolitus, et tagada eksamitööde hindamine ühtsetel alustel. Käesoleva õppeaasta jaanuaris-veebruaries viiakse läbi põhikooliastme vene keele õpetajatele suunatud eksamiseminarid, kus

analüüsitakse suulise ja kirjalikuksamiosa ülesandeid ning hinnatakse vastavate hindamisskaalade abil õpilaste vastuseid.